Bölüm 6

SPOR YÖNETİMİ DİSİPLİNİNDE YAPILMIŞ OLAN DOKTORA TEZLERİNİN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ (2020-2024)

Ali Gürel GÖKSEL[1]
Kaan ÇOLAKOĞLU[2]
Mustafa AKTOP[3]

GİRİŞ

Spor ilk insanlardan başlayarak günümüze kadar varlığını sürdüren bir kavramdır. İnsanlığın ilk var olduğu dönemlerde avlanma ve barınma gibi fizyolojik ihtiyaçların karşılanması için yapılan spor, sonraki dönemlerde savaşlarda fiziksel olarak güçlenmek amacıyla yapılmıştır. Günümüzde ise spor, bir meslek, eğlence, rekreatif faaliyet ve sağlıklı yaşam gibi birçok farklı amaçla yapılmaya devam etmektedir. Spor, milyarlarca insanın hayatında doğrudan veya dolaylı olarak yer almaktadır. Bazı bireyler aktif şekilde spor yaparken bazıları da spor müsabakalarını izleyerek pasif şekilde spora katkı sağlamaktadır. Literatür incelendiğinde sporun birçok farklı tanımının olduğu görülmektedir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

- Spor; kişinin yeteneklerini geliştiren, belirli kurallar çerçevesinde bireysel ya da toplu şekilde oynanan, serbest zaman etkinlikleri kapsamında ya da tam zamanlı meslek şeklinde yapılan, bütünleştirici, sosyalleştirici, dayanışmacı, bedeni ve ruhu geliştiren, rekabetçi ve kültürel bir olgu olarak tanımlanabilir (Erkal, 1998; Kocadağ, 2017).
- Bir diğer tanıma göre ise spor; kişinin hareket etme gereksinimini karşılayan, belli kurallar çerçevesinde olan, sosyalleştiren, eğlendiren ve kendi içinde rekabet etmeye dayanan fiziksel aktiviteler bütünü şeklinde ifade edilebilir (Heper vd., 2012; Yıldız & Çetin, 2018).

[1] Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, aligoksel@mu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3873-1322

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği AD, colakoglukaan48@gmail.com, ORCID iD: 0009-0009-4702-9103

[3] Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, mustafaaktop@erciyes.edu.tr, ORCID iD: 0009-0002-1716-8347

Sporun, bireylerin hayatlarına önemli katkıları bulunmaktadır. Genel vücut sağlığını korumak, stres seviyesini düşürmek, yaşam doyumunu ve özgüveni artırmak bu katkılara örnek olarak gösterilebilir. Buna ek olarak spor, kişinin yeteneklerini keşfetmesine, özsaygısını artırmasına ve güçlü yönlerini geliştirmesine olanak sağlamaktadır (Karakaya & Şahin, 2023; Smoll vd., 1993). Bu da yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyerek bireylerin topluma etkin şekilde katılmalarına olanak sağlamaktadır (Sauder & DeLuca, 2023). Bireylerin hayatında böylesine önemli etkilere sahip olan spor kavramı, eğitim alanında da önemli görülmüş ve bu bağlamda spor disipliniyle ilgili eğitim kurumları kurulmuştur. Günümüzde ortaöğretim düzeyinde spor liseleri, yükseköğretim düzeyinde ise beden eğitimi ve spor yüksekokulları (BESYO) ve spor bilimleri fakülteleri spor alanıyla ilgili eğitimler vermektedir. Spor bilimleri fakülteleri, farklı üniversitelerde değişiklik gösterebilmekle birlikte dört bölüm altında hizmet vermektedir. Bu bölümler; Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon şeklinde ifade edilebilir. Her bölümün kendi içinde hitap ettiği farklı konu ve alanlar bulunmaktadır. Çalışmamız kapsamında inceleyeceğimiz alan ise spor yönetimi disiplinidir. Spor yönetimini anlayabilmek için öncelikle yönetimin ne olduğu ile ilgili fikir sahibi olmak gerekmektedir. Literatürde yönetim ile ilgili birçok farklı tanım bulunmaktadır. Geniş anlamda yönetim; "örgüt amaçlarının etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi maksadıyla, planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon ve denetim fonksiyonlarına ilişkin, kavram, ilke, teori, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli olarak, maharetle uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümü" olarak tanımlanabilir (Baransel, 1979; Yetim, 1996). Büyük insan topluluklarının olduğu her yerde yönetime ihtiyaç vardır. Binlerce kişinin seyretmek için bir araya geldiği spor müsabakaları da yönetilmesi gereken organizasyonlar arasında yerini almaktadır. Bu bağlamda spor yönetiminin, sporun yönetim kısmı ile doğrudan ilişkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Spor yönetimi ile ilgili birçok farklı tanım bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

- Spor yönetimi, maddi ve insani kaynakların spor etkinliklerinin amaçları kapsamında sevk ve idare edilmesi şeklinde tanımlanabilir (Ekmekçi, 2013).
- Bir diğer tanıma göre spor yönetimi, genel yönetim için kullanılan ilkelerin spor alanında uygulanması, bilimsel olarak yönetim faaliyetlerinin yürütülmesinin yöntemlerinin araştırılması, bulunması ve bu yöntemlerin spora uygulanmasıdır (Devecioğlu, Çoban & Karakaya, 2011).
- Bu bağlamda spor yönetimi, genel yönetimin bir parçası şeklinde ifade edilebilir (Ulusoy, Esmer & Dayı, 2019).

Spor yönetiminin inceleme alanına bakıldığında spor müsabakasının nerede, ne zaman, kaç kişiyle ve ne şekilde yapılacağı gibi konular öne çıkmaktadır. Bütün bunları doğru şekilde yerine getirebilmek için belirli bir bilgi veya tecrübeye sahip olmak gerekmektedir. Spor yöneticileri başlarda sektördeki uygulamalı deneyimlerden kazandıkları bilgilerle yetinmesine rağmen spor endüstrisi karmaşıklaştıkça, spor yöneticilerinin daha formal bir biçimde eğitilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Mason, Higgins & Wilkinson, 1981). Bu bağlamda, spor yönetimi alanında, spor endüstrisinin rekabet gücü bakımından eğitimin rolü oldukça önem arz etmektedir (Saki & Öztaş, 2025). Yöneticiler mevcut kaynaklardan en iyi düzeyde faydalanarak amaca ulaşmak için uygun stratejileri kullanmalıdır (Lussier ve Kimball, 2024). Bu da yalnızca deneyimle değil aynı zamanda eğitimle geliştirilebilen bir durumdur. Bu kapsamda hem lisans eğitimi hem de lisansüstü eğitimi veren ve spor yöneticisi yetiştiren çeşitli eğitim programları bulunmaktadır. Lisansüstü eğitimde Spor Yöneticiliği, Spor Yönetimi ve Spor Yönetim Bilimleri şeklinde farklı isimlere sahip olan ana bilim dalları bulunsa da genel olarak aynı amaca hizmet etmektedirler. Hepsinin ortak amacı geleceğe nitelikli spor yöneticileri yetiştirmek ve spor yönetimi alanına katkı sağlamaktır. Her alanda olduğu gibi spor yönetimi alanında da bilimsel bilgi oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda yazılan makaleler, kitap ve kitap bölümleri, bildiriler, yüksek lisans ve doktora tezleri spor yönetimi alanına birer ışık tutmaktadır. Eğitim anlamında en üst seviye olan doktora tezlerinden elde edilen veriler ise spor yönetimi alanı için oldukça önemli görülmektedir. Bu bağlamda çalışmamızda 2020-2024 yılları arasında spor yönetimi alanında yazılmış olan doktora tezlerinin bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma amacı kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1) Doktora tezleri hangi ana bilim dallarında yapılmıştır?
2) Doktora tezleri hangi enstitülerde yayınlanmıştır?
3) Doktora tezlerinin araştırma modelleri nelerdir?
4) Doktora tezlerinde kullanılan kaynakların dili nedir?
5) Doktora tezleri hangi yıllarda yayınlanmıştır?
6) Doktora tez yazarlarının cinsiyetleri nelerdir?
7) Doktora tezlerinin sayfa sayıları kaçtır?
8) Doktora tezlerinin araştırma modellerine göre örneklem hacimleri kaçtır?
9) Doktora tezlerinin kaynak sayıları kaçtır?
10) Doktora tezlerinin anahtar kelimeleri nelerdir?
11) Doktora tezleri hangi üniversitelerde yayınlanmıştır?
12) Doktora tezlerinin örneklem grupları kimlerdir?
13) Doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın genel amacı, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezinde yer alan ve 2020-2024 yılları arasında spor yönetimi disiplininde yapılmış olan doktora seviyesindeki lisansüstü tezlerin incelenerek gelecekteki çalışmalara ışık tutmasıdır. Bu kapsamda, araştırmada bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bibliyometri, bilimsel literatürde yer alan akademik verilerin niceliksel olarak görselleştirilmesine olanak tanıyan bir yöntemdir (de-Sousa, Almeida & Bezerra, 2024). Bibliyometrik analiz, hızla popülerleşerek çok sayıda bilimsel bilginin araştırılması ve analiz edilmesi için araştırmalarda giderek daha çok yer alan kapsamlı bir analiz yöntemi haline gelmiştir (Passas, 2024).

YÖK Ulusal Tez Merkezinin ana bilim dalları listesinde spor yönetimi disipliniyle ilgili dört adet ana bilim dalı bulunmaktadır. Bunlar, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı ve Spor Yönetimi ve Rekreasyon Ana Bilim Dalıdır. Araştırmada sadece spor yönetimi ile doğrudan ilişkili ana bilim dallarına odaklanma hedeflendiğinden dolayı Spor Yönetimi ve Rekreasyon Ana Bilim Dalı araştırma kapsamının dışında tutularak diğer üç ana bilim dalında gerçekleştirilen doktora tezleri ele alınmıştır.

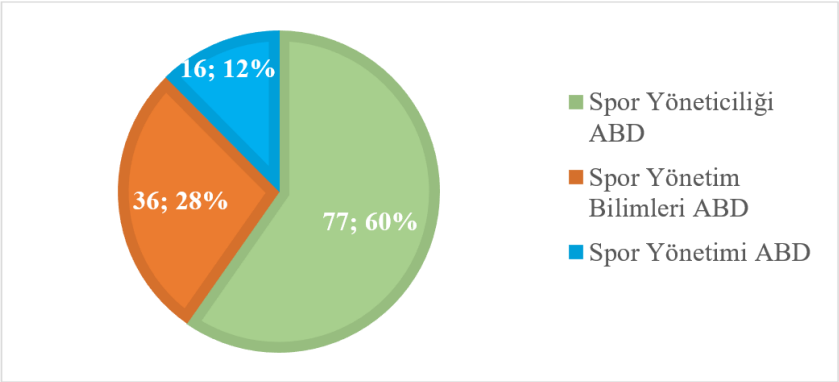
Veri toplama sürecinde, YÖK Ulusal Tez Merkezinin "detaylı tarama" kısmında yer alan tez türü bölümüne "doktora"; izin durumu bölümüne "izinli"; yıl bölümüne "2020-2024" ve "ana bilim dalı" bölümüne sırasıyla "Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı", "Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı" ve "Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı" seçenekleri seçilerek tarama yapılmıştır. Çıkan sonuçta toplam 129 doktora tezi araştırmanın kapsamına alınarak incelenmiştir.

İlk olarak, her bir ana bilim dalında gerçekleştirilen tezler YÖK Ulusal Tez Merkezinde "no" kısmından sıralanmıştır. Ardından tezlerin adları Excel dosyasında listelenmiş olup yanlarına sırasıyla; ana bilim dalları, yayınlandıkları enstitüler, araştırma modelleri, kaynak sayıları ve dilleri, yayınlandıkları yıllar, yazarların cinsiyetleri, sayfa sayıları, örneklem grupları ve hacimleri, anahtar kelimeleri, yayınlandıkları üniversiteler ve veri toplama araçları yazılmıştır. Veri toplama işlemi tamamlandıktan sonra Word dosyasında ilgili değişkenlere yönelik çeşitli tablolar ve grafikler oluşturularak veri girişleri yapılmıştır. Verilerin tutarlılığı açısından araştırmaya dahil olan tüm araştırmacılar tarafından veriler titizlikle toplanmış, analizleri gerçekleştirilmiş ve en sonda karşılaştırma işlemleri yapılmıştır.

Araştırmada, tezlerin sayfa sayılarında giriş ile kaynakça bölümleri arası esas alınmıştır. Örneklem grubunda, üç ve üzeri olan çeşitli gruplar tek bir çatı altında

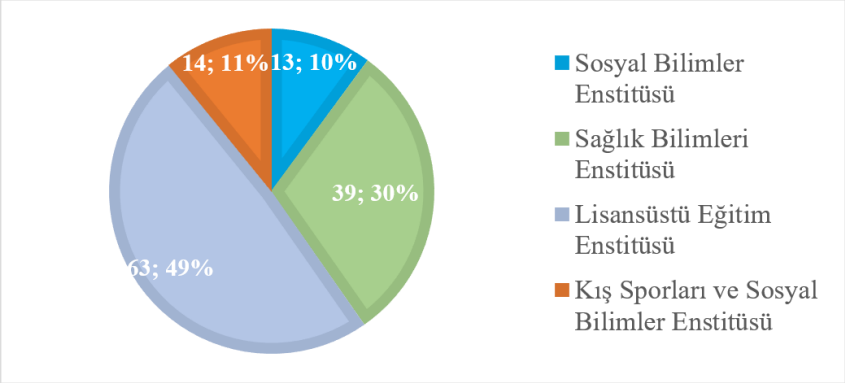
yazılmıştır ve bir örneklem grubu en az iki tez çalışmasında ele alındıysa tabloda grubun adı açıkça belirtilmiş; kalanlar ise "diğer" kısmına eklenmiştir. Örneklem hacminde, doküman analizi yöntemiyle yapılan araştırmalarda, incelenen kaynak sayısı (belirtildiyse) esas alınmıştır. Ayrıca modellere göre incelenen örneklem hacminde, karma model için hem nicel hem de nitel örneklem sayılarının toplamları ele alınmıştır. Çeşitli değişkenlerin belirlenen aralıklarında tez bulunmaması durumunda ise ilgili aralıklar 'en az' olarak değerlendirilmeye alınmamış; bunun yerine, mevcut veriler arasında en az teze sahip olan aralıklar dikkate alınarak değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

BULGULAR

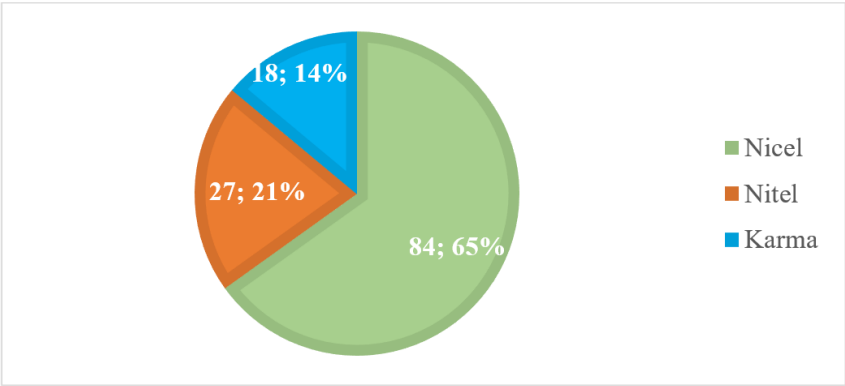
Şekil 1. Doktora Tezlerinin Yapıldığı Ana Bilim Dallarının Dağılımı

Şekil 1'de doktora tezlerinin yapıldığı ana bilim dallarının dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, Spor Yöneticiliği ABD'de 77 tez (%60), Spor Yönetim Bilimleri ABD'de 36 tez (%28) ve Spor Yönetimi ABD'de 16 tez (%12) yapılmıştır. Bu kapsamda, spor yönetimi disiplininde en çok Spor Yöneticiliği ABD'de (%60), en az ise Spor Yönetimi ABD'de (%12) tezlerin yapıldığı görülmektedir. Spor yönetimi disiplininde 2020-2024 yılları arasında toplam olarak 129 doktora tezi yapılmıştır.

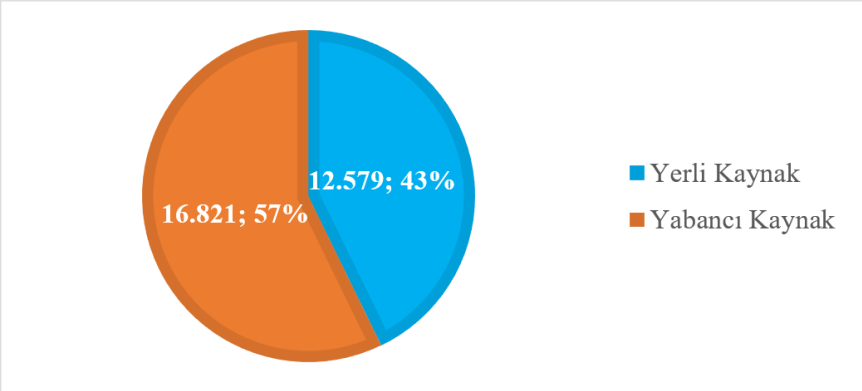
Şekil 2. Doktora Tezlerinin Yayınlandığı Enstitülerin Dağılımı

Şekil 2'de doktora tezlerinin yayınlandığı enstitülerin dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, Sosyal Bilimler Enstitüsünde 13 tez (%10), Sağlık Bilimleri Enstitüsünde 39 tez (%30), Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde 63 tez (%49) ve Kış Sporları ve Sosyal Bilimler Enstitüsünde ise 14 tez (%11) yayınlanmıştır. Bu kapsamda, spor yönetimi disiplininde en çok Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde (%49), en az ise Sosyal Bilimler Enstitüsünde (%10) tezlerin yayınlandığı görülmektedir. Ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü ile Kış Sporları ve Sosyal Bilimler Enstitüsü arasındaki tez farkının çok az olduğu tespit edilmiştir.

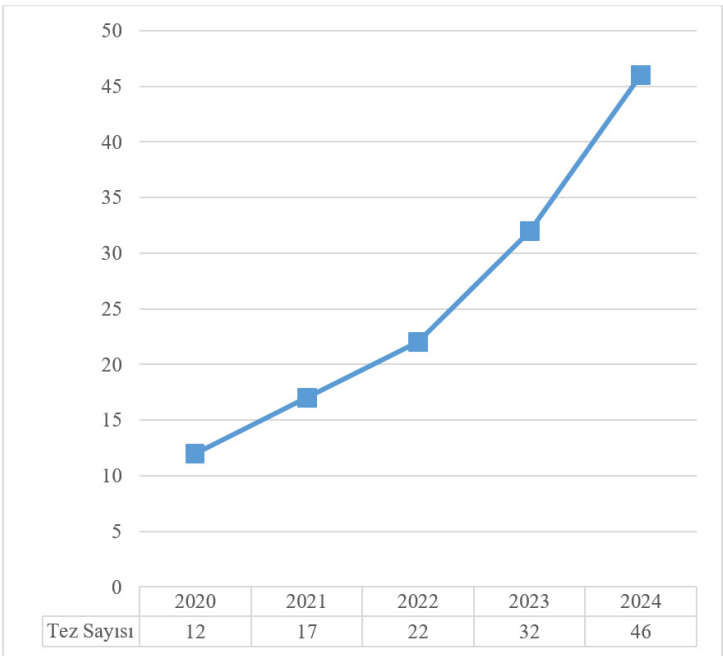
Şekil 3. Doktora Tezlerinin Araştırma Modellerinin Dağılımı

Şekil 3'te doktora tezlerinin araştırma modellerinin dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, nicel modelde 84 tez (%65), nitel modelde 27 tez (%21) ve karma modelde ise 18 tez (%14) yapılmıştır. Bu kapsamda, spor yönetimi disiplininde doktora tezlerinin en çok nicel model (%65), en az ise karma model (%14) üzerinde yapıldığı ve nicel modelin bu alanda büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir.

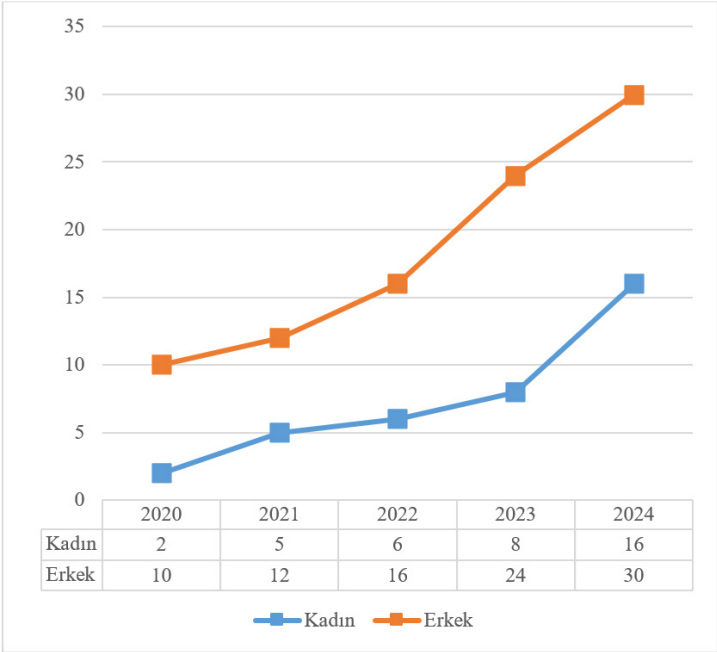
Şekil 4. Doktora Tezlerinin Kaynak Dillerinin Dağılımı

Şekil 4'te doktora tezlerinin kaynak dillerinin dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, yerli kaynak sayısı 12.579 (%43), yabancı kaynak sayısı ise 16.821'dir (%57). Bu kapsamda, aralarında büyük fark olmamasına rağmen yabancı kaynakların sayısının (%57) daha çok olduğu görülmektedir. Toplam kaynak sayısı ise 29.400 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 5. Doktora Tezlerinin Yayınlandıkları Yıllara Göre Sayılarının Dağılımı

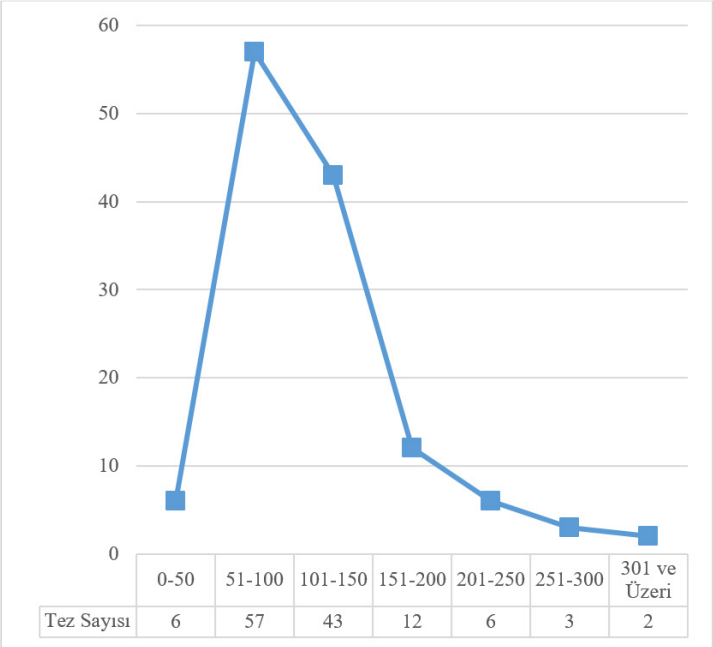
Şekil 5'te doktora tezlerinin yayınlandıkları yıllara göre sayılarının dağılımı yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, 2020 yılında 12 tez, 2021 yılında 17 tez, 2022 yılında 22 tez, 2023 yılında 32 tez ve 2024 yılında 46 tez yapılmıştır. En çok tezin 2024 yılında yapıldığı (f=46), en azın ise 2020 yılında yapıldığı (f=12) görülmektedir. Yıllara göre tez sayıları artarak devam etmiştir. En çok artışın +14 ile 2024 yılına ait olduğu görülmektedir. En az artışın ise +5 ile 2021 ve 2022 yılında olduğu görülmektedir.

	2020	2021	2022	2023	2024
Kadın	2	5	6	8	16
Erkek	10	12	16	24	30

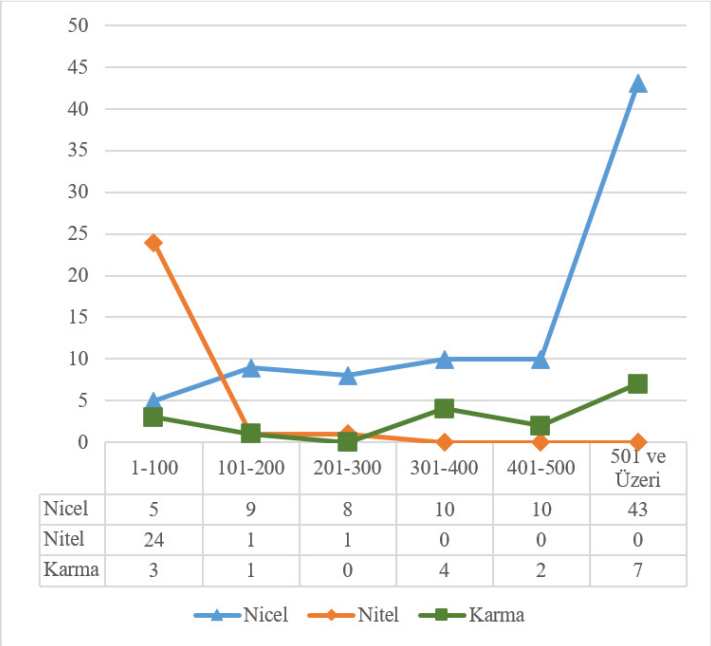
Şekil 6. Doktora Tezlerinin Yayınlandıkları Yıllara Göre Yazar Cinsiyetlerinin Dağılımı

Şekil 6'da doktora tezlerinin yayınlandıkları yıllara göre yazar cinsiyetlerinin dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, 2020 yılında kadın yazar sayısı 2, erkek yazar sayısı 10; 2021 yılında kadın yazar sayısı 5, erkek yazar sayısı 12; 2022 yılında kadın yazar sayısı 6, erkek yazar sayısı 16; 2023 yılında kadın yazar sayısı 8, erkek yazar sayısı 24; 2024 yılında ise kadın yazar sayısı 16, erkek yazar sayısı 30'dur. Toplam olarak erkek yazar sayısı kadın yazar sayısından daha fazladır. Ayrıca yıl bazında da bakıldığında erkeklerin sayısı daha fazladır. Yıllara göre her iki cinsiyette de sayının artarak devam ettiği görülmektedir. Kadın yazarlarda en çok artışın +8 ile 2024 yılında, en az artışın +1 ile 2022 yılında olduğu görülmektedir. Erkek yazarlarda ise en çok artışın +8 ile 2023 yılında, en az artışın +2 ile 2021 yılında olduğu görülmektedir.

Şekil 7. Doktora Tezlerinin Sayfa Sayılarının Dağılımı

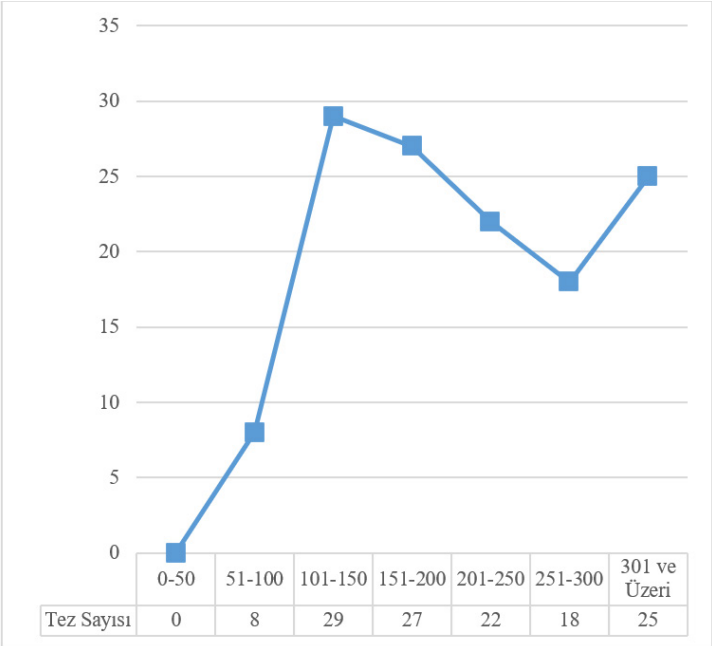
Şekil 7'de doktora tezlerinin sayfa sayılarının dağılımı yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, 0-50 sayfa aralığında 6 tez, 51-100 sayfa aralığında 57 tez, 101-150 sayfa aralığında 43 tez, 151-200 sayfa aralığında 12 tez, 201-250 sayfa aralığında 6 tez, 251-300 sayfa aralığında 3 tez, 301 ve üzeri sayfa aralığında ise 2 tez olduğu görülmektedir. Tezler en çok 51-100 sayfa aralığında (f=57), en az ise 301 ve üzeri sayfa aralığında (f=2) yazılmıştır. 51-100 sayfa aralığından itibaren sayfa sayıları arttıkça tez sayılarında azalma olduğu görülmektedir.

	1-100	101-200	201-300	301-400	401-500	501 ve Üzeri
Nicel	5	9	8	10	10	43
Nitel	24	1	1	0	0	0
Karma	3	1	0	4	2	7

Şekil 8. Doktora Tezlerinin Araştırma Modellerine Göre Örneklem Hacimlerinin Dağılımı

Şekil 8'de doktora tezlerinin araştırma modellerine göre örneklem hacimlerinin dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, nicel modelde; 1-100 aralığında 5 tez, 101-200 aralığında 9 tez, 201-300 aralığında 8 tez, 301-400 ve 401-500 aralığında 10 tez; 501 ve üzeri aralığında ise 43 tez bulunmaktadır. Nitel modelde; 1-100 aralığında 24 tez, 101-200 ve 201-300 aralığında 1 tez bulunmaktadır. 301-400, 401-500 ve 501 ve üzeri aralığında ise tez bulunmamaktadır. Karma modelde; 1-100 aralığında 3 tez, 101-200 aralığında 1 tez, 301-400 aralığında 4 tez, 401-500 aralığında 2 tez, 501 ve üzeri aralığında 7 tez bulunmaktadır. 201-300 aralığında ise tez bulunmamaktadır. Nitel model kapsamında gerçekleştirilen bir tezin örneklem hacmi belirtilmediği için tabloya dahil edilememiştir. Sonuçlar incelendiğinde tezler, nicel modelde en çok 501 ve üzeri aralığındaki (f=43) örneklem hacmine, en az 1-100 aralığındaki (f=5) örneklem hacmine; nitel modelde en çok tez 1-100 aralığındaki (f=24) örneklem hacmine, en az 101-200 ve 201-300 aralığındaki (f=1) örneklem hacmine; karma modelde ise en çok tez 501 ve üzeri aralığındaki (f=7) örneklem hacmine, en az 101-200 aralığındaki (f=1) örneklem hacmine uygulanmıştır.

Şekil 9. Doktora Tezlerinin Kaynak Sayılarının Dağılımı

Şekil 9'da doktora tezlerinin kaynak sayılarının dağılımı yer almaktadır. Bu bilgilere göre, 51-100 kaynak aralığında 8 tez, 101-150 kaynak aralığında 29 tez, 151-200 kaynak aralığında 27 tez, 201-250 kaynak aralığında 22 tez, 251-300 kaynak aralığında 18 tez, 301 ve üzeri kaynak aralığında 25 tez olduğu görülmektedir. 0-50 aralığında ise tez bulunmamaktadır. Sonuçlar incelendiğinde, en çok 101-150 kaynak aralığında (f=29) tezin bulunduğu görülmektedir. Bunu takiben 151-200 (f=27) ve 301 ve üzeri (f=25) kaynak aralığı gelmektedir. En az ise 51-100 kaynak aralığında (f=8) tezin bulunduğu görülmektedir. Bunu takiben 251-300 (f=18) ve 201-250 (f=22) kaynak aralığı gelmektedir. Tezlerin kaynak sayıları arttıkça dalgalı bir şekilde ilerlediği görülmektedir.

Şekil 10. Doktora Tezlerinin Anahtar Kelime Bulutu Dağılımı

Şekil 10'da doktora tezlerinin anahtar kelime bulutu dağılımı yer almaktadır. Bu şeklin oluşturulmasında "Word Art" uygulamasından yararlanılmıştır. Spor yönetimi disiplininde yapılan doktora tezlerinde toplam 567 anahtar kelime kullanılmıştır. En sık kullanılan anahtar kelimelerin sırasıyla; Spor (f=17), Spor Yönetimi (f=10), Rekreasyon (f=9), Antrenör (f=7) ve Serbest Zaman (f=6) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 6 kelimenin 5'er kez kullanıldığı, 5 kelimenin 4'er kez kullanıldığı, 11 kelimenin 3'er kez kullanıldığı, 43 kelimenin 2'şer kez kullanıldığı, 349 kelimenin ise 1'er kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 1. Doktora Tezlerinin Yayınlandığı Üniversitelerin Dağılımı	
Üniversiteler	**f**
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	28
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	17
Selçuk Üniversitesi	16
Atatürk Üniversitesi	14
Gazi Üniversitesi	12
Anadolu Üniversitesi	9
Akdeniz Üniversitesi	7
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	7
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	7
Ankara Üniversitesi	6
Ege Üniversitesi	3
Marmara Üniversitesi	2
Eskişehir Teknik Üniversitesi	1
Toplam	**129**

Tablo 1'de doktora tezlerinin yayınlandığı üniversitelerin dağılımı yer almaktadır. En çok İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşada (f=28) tezlerin yapıldığı görülmektedir. Bunu takiben Ondokuz Mayıs Üniversitesi (f=17), Selçuk Üniversitesi (f=16) ve Atatürk Üniversitesi (f=14) gelmektedir. En az ise Eskişehir Teknik Üniversitesinde (f=1) gerçekleştirilmiştir. Bunu takiben Marmara Üniversitesi (f=2), Ege Üniversitesi (f=3) ve Ankara Üniversitesi (f=6) gelmektedir. Üniversite bazında tez sayıları sıralandığında, +11 tez ile aradaki farkı açan üniversitenin İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (f=28) olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Doktora Tezlerinin Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

Örneklem Grupları	**f**
Üniversite Öğrencileri	17
Aktif / Pasif Sporcular	16
Akademisyenler	8
Taraftarlar	8
Çeşitli Spor Paydaşları	6
Aktif / Pasif Spor Tüketicileri	5
Antrenörler	5
Spor Federasyonu Çalışanları	5
GSİM Personelleri	4
Futbol Kulüpleri	3
Spor Yöneticileri	3
E-Spor Oyuncuları	2
Lise Öğrencileri	2
Normal Bireyler (Halk)	2
Spor Kurumu Çalışanları	2
Spor Tesisi Üyeleri	2
Spor Yöneticileri + Akademisyenler	2
Diğer	37
Toplam	**129**

Tablo 2'de doktora tezlerinin örneklem grubuna göre dağılımı yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, en çok örnekleme dahil edilen grup üniversite öğrencileridir (f=17). Bu grubu takip eden örneklem grubunu ise aktif/pasif sporcular (f=16), akademisyenler (f=8) ve taraftarlar (f=8) oluşturmaktadır. En az örnekleme dahil edilen grup ise diğer kategorisinde bulunan (f=1); mezun/aktif üniversite öğrencileri + akademisyenler, proje koordinatörleri/irtibat kişileri, otel yöneticileri,

çalışan bireyler + üniversite öğrencileri, sanal gerçeklik deneyimine sahip bireyler + teknoloji uzmanları, beden eğitimi ve spor öğretmenleri + okul paydaşları, üniversite paydaşları, hava sporları uzmanları, çeşitli spor paydaşları + sigorta ve güvence sistemleri uzmanları, hakemler, üniversite öğrencileri + sporcular, spor turizmi yöneticileri + halk, ebeveynler, çeşitli sektör çalışanları, spor yöneticileri + antrenörler, dalış eğitmenleri + dalış okulu sahipleri, park ziyaretçileri, spor kulübü çalışanları + spor kurumu çalışanları, GSB çalışanları, lisansüstü tezler, halk eğitimi merkezi yöneticileri + usta öğreticileri, Türkiye'deki şehirler, spor kurumu temsilcileri (yerel yönetim) + gençlik ve spor il müdürleri, Gençlik ve Spor İşleri Müdürlüğü çalışanları, Türkiye'deki spor kurum ve kuruluşlarının cinsiyet eşitliği istatistikleri, gençlik gelişimi alanında çalışan kişiler, akıllı kent ve rekreasyon uzmanları, belediye gençlik ve spor hizmetleri personelleri, fiziksel aktivite yapan bireyler, tarihsel oyun-oyuncak kayıtlarından oluşan yazılı kaynaklar, engelli bireyler, pilotlar, sporcular + sedanter bireyler, Vosvos Klasik Otomobil Özel İlgi Grubu üyeleri, GSB + GSİM Çalışanları, e-spor katılımcıları, büyükşehir belediyesi yöneticileri + akademisyenlerden oluşmaktadır. Bu grubu takip eden örneklem grubunu ise e-spor oyuncuları, lise öğrencileri, normal bireyler (halk), spor kurumu çalışanları, spor tesisi üyeleri ve spor yöneticileri + akademisyenlerden (f=2) oluşmaktadır.

Tablo 3. Doktora Tezlerinin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	**f**
Ölçek / Anket	81
Görüşme Formu	14
Ölçek / Anket + Görüşme Formu	14
Doküman	5
Görüşme Formu + Doküman	4
Görüşme Formu + Doküman + Gözlem	3
Ölçek / Anket + Görüşme Formu + Doküman	2
Ölçek / Anket + Görüşme Formu + Psikometrik / Psikofizyolojik Ölçüm Cihazları	2
Görüşme Formu + Doküman + Gözlem + Araştırmacı Günlüğü	1
Görüşme Formu + Doküman + Uzman Temelli Değerlendirme Yöntemleri (Lawshe Tekniği + Delphi Tekniği)	1
Ölçek / Anket + Psikometrik / Psikofizyolojik Ölçüm Cihazları	1
Psikometrik / Psikofizyolojik Ölçüm Cihazları	1
Toplam	**129**

Tablo 3'te doktora tezlerinin veri toplama araçlarına göre dağılımı yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, en çok veri toplama aracı olarak ölçek/anket (f=81) tercih edilmiştir. Bu veri toplama aracını takip eden araçlar ise görüşme formu (f=14) ve ölçek/anket + görüşme formu (f=14) oluşturmaktadır. En az tercih edilen veri toplama aracı ise görüşme formu + doküman + gözlem + araştırmacı günlüğü, görüşme formu + doküman + uzman temelli değerlendirme yöntemleri, ölçek/anket + psikometrik/psikofizyolojik ölçüm cihazları ve psikometrik/psikofizyolojik ölçüm cihazlarıdır (f=1). Bu veri toplama araçlarını takip eden araçlar ise ölçek/anket + görüşme formu + doküman (f=2), ölçek/anket + görüşme formu + psikometrik/psikofizyolojik ölçüm cihazları (f=2) ve görüşme formu + doküman + gözlem (f=3) oluşturmaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada YÖK Ulusal Tez Merkezinde spor yönetimi disiplininde yapılan toplam 129 doktora tezi bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Tezlerin; ana bilim dalları, yayınlandığı enstitüler, araştırma modelleri, kaynak sayıları ve dilleri, yayınlandığı yıllar, yazarların cinsiyetleri, sayfa sayıları, örneklem grupları ve hacimleri, anahtar kelimeleri, yayınlandığı üniversiteler ve veri toplama araçları, analiz edilmiştir.

Lisansüstü tezlerin yapıldığı ana bilim dalları incelendiğinde (Şekil 1.), 77 tez ile en çok Spor Yöneticiliği ABD'de yapıldığı, 16 tez ile en az Spor Yönetimi ABD'de yapıldığı görülmektedir. Bu ana bilim dallarında yayınlanan tüm tezlerin yayınlandığı yıllara ve üniversitelere bakıldığında, Spor Yöneticiliği ABD'nin hem en eski hem de daha çok üniversitede yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Biricik (2020) spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin içerik analizini gerçekleştirdiği çalışmasında, bulgumuza paralel olarak doktora düzeyinde 37 tez ile en çok Spor Yöneticiliği ABD'de yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Spor Yönetimi ABD'de ise doktora düzeyinde tez bulunmadığını belirtmiştir. Bunun sebebi, Spor Yönetimi ABD'de doktora düzeyindeki ilk tezin 2020 yılında yapılmış olmasıdır. Spor yönetimi disipliniyle ilgili ana bilim dalları aynı akademik hedefleri taşımalarına rağmen isimlerinin farklı olduğu görülmektedir. Bu ana bilim dallarının tek bir isim çatısı altında toplanmasının koordinasyon ve birliktelik açısından daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

Lisansüstü tezlerin yayınlandıkları enstitüler incelendiğinde (Şekil 2.), 63 tez ile en çok Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde ve 13 tez ile en az Sosyal Bilimler Enstitüsünde yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerin en çok Lisansüstü

Eğitim Enstitüsünde olmasının sebebi, tezlerin daha çok İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (f=28) ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi (f=17) gibi üniversitelerde yapılmış olması ve bu üniversitelerin spor disipliniyle ilgili bölümlerinin Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşaya Lisansüstü Eğitim Enstitüsünün tezleri incelediğimiz aralıklara yakın tarihte (2018) kurularak spor disipliniyle ilgili ana bilim dalını bünyesinde barındırmaya başlaması ve çeşitli üniversitelerde (Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi) tüm enstitülerin tek bir çatı altında toplanması (Lisansüstü Eğitim Enstitüsü) doktora tezlerinin bu enstitüde yoğunlaşmasına neden olduğu söylenebilir. Buna paralel olarak özellikle sosyal bilimler enstitüsünün spor disiplini alanındaki tez sayısının azlığının bu nedene bağlı olduğu düşünülmektedir. Ancak yine de sosyal bilimler enstitüsünün günümüzde birçok üniversitede spor yönetimi disipliniyle ilgili bölümleri bünyesinde barındırmaya devam ettiği söylenebilir. Biricik (2020) çalışmasında, doktora düzeyinde 27 tez ile en çok Sosyal Bilimler Enstitüsünde ve 4 tez ile en az Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular çalışmamızın bulgularıyla örtüşmemektedir. Sebebinin ise çalışmada, araştırmamızdan farklı ve geniş aralıklı yılların (2006-2019) ele alınmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca eski yıllarda spor yönetimi disiplininin günümüze kıyasla daha çok Sosyal Bilimler Enstitüsünde ele alınması bu enstitüdeki tez sayısının çokluğuyla ilişkilendirilebilir. Uysal ve Atay'ın (2021) beden eğitimi ve öğretim temalı doktora tezlerine yönelik gerçekleştirdikleri bibliyometrik çalışmasında, 11 tez ile en çok Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tezlerin yayınlandığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgu da araştırmamızın bulgusuyla farklılık göstermektedir. Bunun sebebin, beden eğitimi gibi bilimsel ve uygulamalı yapılar daha çok sağlık bilimleri alanında toplanırken öğretim bilimi gibi yapıların ise daha çok eğitim bilimleri alanında toplanmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak araştırılan konunun temasıyla uygun enstitülerin dağılımının normal görüldüğü söylenebilir.

Lisansüstü tezlerin araştırma modelleri incelendiğinde (Şekil 3.), 84 tez ile en çok nicel model ve 18 tez ile en az karma model çerçevesinde tez yapılmıştır. Öğrencilerin, nicel modelin diğer modellere göre daha kolay bir şekilde uygulanabilirliği ve analiz edilebilirliği düşüncesi, nicel modeli ön plana çıkarabilmektedir. Karma modelin ise nitel modelle arasında büyük fark olmamasına rağmen en az kullanılan model olmasının sebebi ise hem nitel modelin hem de nicel modelin harmanlanmasıyla birlikte veri toplama ve analiz işlemlerinin uzun zaman alabilmesi ve gerektiğinde maliyetli olabilmesi öğrencileri bu model

yaklaşımından uzak tuttuğunu düşündürmektedir. Ayrıca nitel modelin, verilerin toplanmasında ve analizinde çeşitli yetkinlikler gerektirmesi de bu modelin tercihini azalttığı söylenebilir. Yavuz, Mirzeoğlu ve Kaymakçı (2018) spor yönetimi alanında yapılan çalışmaların analizlerini gerçekleştirdikleri çalışmada, 1994-2016 yılları arasındaki 42 doktora tezinin araştırma yaklaşımında, 29 tez ile en çok nicel modelin kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Eban'da (2022) rekreasyon yönetimi alanındaki makale çalışmalarının bibliyometrik analizini gerçekleştirdiği çalışmasında, 17 makale ile en çok nicel modelin kullanıldığı sonucunu bulmuştur. Aynı şekilde, Elmas, Açıkgöz ve Aşçı (2018) gerçekleştirdikleri çalışmada, 2000-2015 yılları arası spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerde kullanılan araştırma modelleri kapsamında %84,6'lık bir oranla en çok nicel modelin tercih edildiği sonucunu bulmuşlardır. Tüm bu bulgular, araştırmamızın bulgularına paralellik göstermektedir.

Lisansüstü tezlerin kaynak dillerinin sayıları incelendiğinde (Şekil 4.), yerli kaynak sayısı 12.579, yabancı kaynak sayısı 16.821 olarak tespit edilmiştir. Toplam kaynak sayısı ise 29.400'dür. Özellikle doktora düzeyindeki öğrencilerin uluslararası literatürü iyi bir şekilde taramaları gerekmektedir. Sağlam ve detaylı bir literatür taraması sağlam bir tezin mevcudiyetini ortaya koyabilir (Leite, Padilha & Cecatti, 2019). Doktora düzeyindeki öğrencilerin tezlerinin konularını ulusal alanda boşluğu olan yenilikçi bir anlayışla bakma eğilimleri bulunmaktadır. Bu durumda literatür taraması yapan öğrencilerin tezlerinin kapsam ve niteliğini artırmak için yerli kaynakların yanında derinlemesine bir şekilde yabancı kaynaklardan da bilgi toplamaları gerekli görülmektedir. Bulgumuzda farklı olarak Yaraş ve Göksel (2023) sporda insan kaynakları konusunda yapılan tezleri inceledikleri araştırmalarında, doktora tezlerinde 413 kaynak ile Türkçe kaynakların yabancı kaynaklara göre daha çok kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Aynı şekilde Uysal ve Atay'da (2021) çalışmalarında, doktora tezlerinde Türkçe kaynakların daha çok kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Bulgumuza paralel olarak Doğan, Gürdal ve Uygun (2023) blok zincir alanında yapılan tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, doktora tezlerinde en çok yabancı kaynakların kullanıldığı sonucunu bulmuşlardır. Blok zincir alanının ilk olarak yabancı literatürde ele alınması daha sonra ise yerel literatüre girmesi kaynakların çokluğunun yabancı literatürde olduğunun göstergesi olduğu düşünülmektedir. Loyan-Akman ve Çetinkaya'da (2021) kadın ve spor başlığı üzerinde yazılan tezlerin içerik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, doktora tezlerinde kullanılan kaynakların ağırlıklı olarak yabancı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Lisansüstü tezlerin yayınlandıkları yıllara göre sayılarının dağılımı incelendiğinde (Şekil 5.), her yıl artarak devam ettiği görülmektedir. 2021 ve 2022 yılındaki tez sayılarının bir önceki yıla göre sayılarında +5'lik bir artış söz konusuyken 2022 yılından 2023 yılına +10 ve 2023 yılından 2024 yılına +14'lük bir artış olduğu görülmektedir. Yıllar ilerledikçe üniversitelerin, enstitülerin ve lisansüstü öğrenci sayılarının artması lisansüstü tezlerdeki artışın sebebi olduğu söylenebilir. Özellikle son 2 yılda spor yönetimi disiplininde doktora düzeyindeki tez sayılarının ivme kazandığı görülmektedir. Ayrıca en çok 46 tez ile 2024 yılında ve en az 12 tez ile 2020 yılında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tekneci'nin (2013) dünya genelinde spor alanındaki bilimsel yayınların bibliyometrik analizini gerçekleştirdiği çalışmasında, spor alanındaki yayın sayısının 2000-2010 yılları arasında düzenli olarak (2001 yılı hariç) artarak devam ettiği sonucuna varmıştır. Ayrıca Tekneci, Türkiye adresli yayınların, yıl bazında dalgalı olarak ilerlediğini fakat dünya genelindeki çalışmalara paralel bir şekilde arttığını saptamıştır. Bu durum araştırmamızın bulgusuyla ilişkilendirildiğinde, spor alanındaki çalışmaların hem yurt içi hem de uluslararası alanda geçmişten günümüze kadar artması spor disiplininin zaman içinde ne kadar geniş bir yapıya büründüğünün göstergesidir. Böylece bu alanın multidisipliner bir yapı çerçevesinde olmasından dolayı gün geçtikçe kapsamının genişlemeye devam edeceği öngörülmektedir.

Lisansüstü tezlerin yayınlandıkları yıllara göre yazar cinsiyetleri incelendiğinde (Şekil 6.), kadın ve erkek yazar sayısı en çok 2024 yılına aittir. Yıllara göre ise her iki cinsiyette de sayı artarak devam etmiştir. Ayrıca, erkek yazar sayısı kadın yazar sayısına göre her yıl daha fazladır. İki cinsiyet arasındaki farkın en çok olduğu yıl ise (+16) 2023'tür. Kadın yazar sayısının erkek yazar sayısına göre düşük olmasına rağmen kadın yazar sayısının yıl bazında giderek artması ve 2024 yılındaki artışın diğer yıllara kıyasla daha çok olması olumlu görülmektedir. Atalay (2018) ve Yavuz, Mirzeoğlu ve Kaymakçı'da (2018) çalışmalarında, bulgumuza paralel olarak erkek yazarların sayısının daha çok olduğu sonucuna ulaşmışlardır. YÖK Bilgi Yönetim Sistemindeki istatistiklere göre, Türkiye'deki tüm öğrenciler dahil 2006-2007 öğretim yılından 2022-2023 öğretim yılına kadar olan süreçte erkek doktora öğrencilerinin sayısının her dönemde daha fazla olduğu görülmektedir. Bu duruma göre, tez sayılarındaki erkek yazarların yoğunluğu normal karşılanmaktadır. 2023-2024 ve 2024-2025 öğretim yıllarına göre ise aralarında çok büyük bir fark olmadan kadın doktora öğrencilerinin daha çok olduğu görülmektedir. Kadın doktora öğrencilerindeki bu artışın, erkeklere kıyasla artarak devam etmesi durumunda, ilerleyen yıllarda çeşitli disiplinlerdeki doktora tezlerinin yoğunluğun kadın öğrencilere doğru çevrileceği öngörülmektedir.

Lisansüstü tezlerin sayfa sayıları incelendiğinde (Şekil 7.), 57 tez ile en çok 51-100 sayfa aralığında yazıldığı görülmektedir. İkinci sırada 43 tez ile 101-150 sayfa aralığı gelmektedir. Geri kalan sayfa aralıklarının ise bu iki sayfa aralığına kıyasla bariz bir şekilde daha düşük olduğu görülmektedir. Tezlerin sayfa sayılarının hesaplanmasında giriş ve kaynakça arası baz alındığı göz önüne alındığında, 51-100 ve 101-150 sayfa aralığındaki tezlerin sayısı normal karşılanmaktadır. Tez uzunluğu tezin niteliğiyle ilgili herhangi bir görüş yansıtmamalıdır. Bir çalışmanın kalitesini gösteren uzunluğunun değil (Duke, 2018) yönteminin olduğu düşünülmektedir. 2 tez ile en az 301 ve üzeri sayfa aralığında yazıldığı görülmektedir. Özellikle tez konusu birden fazla kavramı içeriyorsa veya tez kapsamlı bir nitel içerik analizi yöntemiyle tasarlandıysa tezin girişinin, tek konuyu içeren veya nicel modelde tasarlanan tezlere göre daha uzun olabileceği söylenebilir. Bu kapsamda, 301 ve üzeri sayfa aralığında bulunan bu 2 tezden birisinin nitel araştırma desenlerinden olan 'durum deseni' ile, diğerinin ise nitel veri toplama araçları arasında yer alan 'doküman analizi tekniği' ile gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Titiz'in (2021) yönetim ve organizasyon ana bilim dalında gerçekleştirilen tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirdiği tez çalışmasında, bulgumuzdan farklı olarak 133 tez ile en çok 101-150 sayfa aralığında yazıldığı saptanmıştır. Göksel, Çolakoğlu ve Aktop (2024) ise kurumsal ve örgütsel iletişim kavramlarıyla ilgili yapılan tez çalışmalarının bibliyometrik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, bulgumuzdan farklı olarak doktora düzeyindeki tezlerin en çok 201-250 sayfa aralığında yoğunlaştığı sonucunu bulmuşlardır. Taşkın'da (2024) aynı şekilde, bulgumuzdan farklı olarak iş yaşam dengesi üzerine yazılan tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirdiği çalışmasında, doktora düzeyindeki tezlerin en çok 221-250 ve 251 ve üzeri sayfa aralığında gerçekleştirildiği sonucunu bulmuştur. Araştırmacılar iş-yaşam dengesinin zaman, ruhsal sağlık ve sosyal destek gibi farklı alanları içeren çok bileşenli bir sistem çerçevesinde olduğunu kabul etmişlerdir (Arslan, 2023; Leuhery vd., 2024). Bu sebeple, bu alanda gerçekleştirilen doktora tezlerinin giriş kısımlarında açıklanması gereken birden çok kavram olduğu dikkate alındığında, sayfa uzunlukları normal karşılanabilir.

Lisansüstü tezlerin araştırma modellerine göre örneklem hacimleri incelendiğinde (Şekil 8.), nicel modelde 43 tez ile en çok 501 ve üzeri aralığındaki örneklem hacmine ve 5 tez ile en az 1-100 aralığındaki örneklem hacmine uygulanmıştır. Araştırmacıların nicel modelde daha çok anket yöntemini tercih etmesinden ve tezlerin doktora seviyesinde olmasından dolayı araştırmalarının kapsamlı olma gerekliliği düşüncesi daha çok örneklem sayısına ulaşma ihtiyacını zorunlu hale getirdiği söylenebilir. Ayrıca nicel modelin anket yönteminde

verilerin sağlıklı bir şekilde analizi için örneklem hacminin belirli bir büyüklükte olması gerekmektedir. Bu sebeple, genel olarak 1-100 örneklem aralığı (evrenin büyüklüğüne bağlı olarak çeşitlilik gösterebilmekte) yetersiz kalabildiği için araştırmacılar daha çok örneklem sayısına ulaşmaya çalışmaktadır. Nitel modelde, 24 tez ile en çok 1-100 aralığındaki örneklem hacmine ve 1 tez ile en az 101-200 ve 201-300 aralığındaki örneklem hacmine uygulanmıştır. 301-400, 401-500 ve 501 ve üzeri aralığındaki örneklem hacimlerinde ise tez bulunmamaktadır. Nitel modelin veri toplama süreçlerinin ve analizlerinin daha çok zaman alması daha az kişiye uygulanma ihtiyacını da beraberinde getirebilir. Ayrıca nitel modelin araştırma evrenine genellenemezliği, araştırmacıları daha az ve derinlemesine incelenebilecek gruplara yöneltebilmektedir. Bu sebeple bu aralıktaki tezlerin çokluğu normal görülmektedir. Karma modelde ise 7 tez ile en çok 501 ve üzeri aralığındaki örneklem hacmine ve 1 tez ile en az 101-200 aralığındaki örneklem hacmine uygulanmıştır. 201-300 aralığındaki örneklem hacminde ise tez bulunmamaktadır. Karma modelin içerisindeki nicel modelin genel olarak anket yöntemi ile ele alınmasından dolayı 501 ve üzeri aralık normal karşılanmaktadır. Kavak ve Kazancı-Sunaoğlu'nun (2020) pazarlama bilim dalında yapılmış olan tezlerin bibliyometrik analizlerini gerçekleştirdikleri araştırmada, bulgumuzdan farklı olarak nicel modelde 127 tez ile en çok 301-400 örneklem hacmi aralığına uygulandığı sonucuna; nitel modelde ise bulgumuza paralel olarak 85 tez ile en çok 1-100 örneklem hacmi aralığına uygulandığı sonucuna ulaşmışlardır. Can ve Afyon (2025) ise voleybol alanında yazılan tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, bulgumuzdan farklı olarak 324 tez ile en çok 1-100 arası örneklem hacmine uygulandığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu tezlerin spesifik bir alan üzerinde yapıldığı göz önüne alındığında, az örneklem hacmine erişilebilme durumu söz konusu olabilir. Ayrıca incelenen tezlerdeki veri toplamada tekniklerinde; deneyin, gözlemin, görüşmenin, doküman incelemenin ve fenomenolojik yaklaşım gibi tekniklerin kullanılması diğer tekniklere göre daha az örneklem grubuna uygulanabilme sınırlılığını da beraberinde getirmektedir. Bu tekniklerin toplamının ise incelenen tezlerin yaklaşık %20'sini oluşturması nedeniyle tezlerin bu örneklem hacmi aralığında yoğunlaştığı düşünülmektedir.

Lisansüstü tezlerin kaynak sayıları incelendiğinde (Şekil 9.), 29 tez ile en çok 101-150 kaynak aralığında olduğu görülmektedir. En çok sayfa aralığının 51-100 olduğu dikkate alındığında, 101-150 kaynak aralığı ideal görülmektedir. Alıntı yapmak akademik yazımın vazgeçilmez bir unsur olmakla birlikte aşırıya kaçılması araştırmacının yazım yetkinliklerinin yeterli ölçüde gelişmediğinin ve konuya karşı ilgisizliğinin göstergesidir (Sibanda, 2020). Bu sebeple araştırmacılar

bu konudaki yetkinliklerini geliştirmeleri ve tezlerini ilgi duydukları konularda yapmaları gerekmektedir. Araştırmacılar böylece alıntı dengesini koruyabilir ve ilgi odağında olan konulara bilgi birikimlerinin çokluğundan dolayı daha fazla kendi cümlelerini yazabilme imkânı bulabilirler. 0-50 kaynak aralığında ise hiç tez bulunmamaktadır. Doktora düzeyindeki tezlerin kapsamlı olma gerekliliği dikkate alındığında, 0-50 kaynak aralığının yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu kaynak aralığında tezlerin olmaması normal görülmektedir. 8 tez ile en az 51-100 kaynak aralığında tezin bulunduğu görülmektedir. Doktora düzeyinde tezlerin yüksek lisans düzeyindeki tezlere kıyasla daha kapsamlı tutulması ve yazım sürecinde daha fazla zaman hakkı tanınması araştırmacıya literatür taramasında çeşitli imkânlar sunarak farklı kaynaklara ulaşabilme fırsatı sağlamaktadır. Bu durumun 51-100 kaynak aralığındaki azlığın sebebi olduğu düşünülmektedir. Karafil ve Akgül'ün (2021) spor yönetimi temalı makalelerin bibliyometrik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, makalelerde kullanılan kaynak sayılarına bakıldığında, kaynak sayısı arttıkça makalelerin sayısının azaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Makalelerin daha az sayfa aralıkta olduğu göz önüne alındığında bu durum normal karşılanmaktadır. Göksel, Çolakoğlu ve Aktop'un (2024) gerçekleştirdikleri çalışmada, 51-100 kaynak aralığından 301 ve üzeri aralığa kadar olan doktora tezlerinin, sayısal değerleri farklı olsa da aralıklardaki artış ve azalış eğilimleri araştırma sonucumuzla paralel bir seyir izlemektedir. Aynı şekilde bulgumuza paralel olarak Ünal ve Bayar'da (2020) destinasyon konusunda yapılmış tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, 223 tez ile en çok 101-150 kaynak aralığının dağılım gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Lisansüstü tezlerin anahtar kelime bulutu dağılımı incelendiğinde (Şekil 10.), en sık kullanılan anahtar kelimelerin sırasıyla; 17 tez ile spor, 10 tez ile spor yönetimi, 9 tez ile rekreasyon, 7 tez ile antrenör ve 6 tez ile serbest zaman olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada incelenen disiplinin spor yönetimi olması nedeniyle spor ve spor yönetimi kavramlarının çokluğu normal görülmektedir. Ayrıca 349 kelimenin 1'er kez kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebinin, doktora tezlerinin özgünlüğüne dikkat edilmesi araştırmacıları daha önce çalışılmamış veya az çalışılmış farklı konulara itebilmesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla çeşitli konulara ait anahtar kelimelerin az kullanılması normal görülmektedir. Karafil ve Akgül'ün (2021) yaptıkları çalışmada, makalelerde en çok kullanılan anahtar kelimenin 66 tez ile 'spor yönetimi' olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmamızda da spor yönetimi anahtar kelimesi en sık kullanılan 2. anahtar kelime olduğu göz önüne alındığında, bu bulgunun araştırma bulgumuza paralellik gösterdiği söylenebilir.

Lisansüstü tezlerin yayınlandığı üniversiteler incelendiğinde (Tablo 1.), 28 tez ile en çok İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşada tezlerin yapıldığı görülmektedir. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşanın büyük ve köklü bir yapıda olması öğrencilerin eğitimlerini bu üniversitede yapma olanaklarını artırmasının yanı sıra İstanbul'un kalabalık bir nüfusa sahip olması da lisansüstü eğitimde öğrenci sayısının yüksek olmasının nedenleri arasında olduğu düşünülmektedir. En az ise 1 tez ile Eskişehir Teknik Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Eskişehir Teknik Üniversitesinin 2018 yılında kurulmuş olması ve ülkemizde doktora programlarının süresinin 4 yıl olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu sayı normal karşılanmaktadır. Biricik (2020) çalışmasında, 2000-2019 yılları arasında 24 doktora tezi ile en çok Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamızda ise 2020-2024 yılları arası Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde doktora düzeyinde yapılan tez sayısının 7 olduğu görülmektedir. Biricik'in çalışmasında 20 yıllık; araştırmamızda ise 5 yıllık zaman periyodu kapsama alındığından dolayı üniversiteler açısından dönemler arasındaki tez sayılarının karşılaştırılmasının yanıltıcı olabileceği düşünülmektedir.

Lisansüstü tezlerin örneklem gruplarının dağılımı incelendiğinde (Tablo 2.), 17 tez ile en çok üniversite öğrencileri örneklem grubuna dahil edilmiştir. Günümüzde özellikle sosyal bilimler alanında gerek makalelerin gerekse lisansüstü tezlerin örneklem gruplarının üniversite öğrencileri olmasına sıkça rastlayabiliriz. Üniversite öğrencilerinin belirli bir mekân altında toplanması, özellikle anket çalışmaları için çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajlar arasında, öğrenci çokluğu nedeniyle yeterli sayıya ulaşılabilirliğinin önü açılmakta ve veriler hızlı ve kolay bir şekilde toplanabilmektedir. Ayrıca üniversite öğrencisi deneklerin, görünürdeki homojenlikleri sebebiyle bilimsel çalışmaların geçerliliğini artırabilir özellikte olmaları (Peterson & Merunka, 2014) bu grubun araştırma kapsamına daha sık alınmasının nedenleri arasında sayılabilir. Üniversite öğrencilerine en yakın örneklem grubu ise 16 tez ile aktif/pasif sporculardan oluşmaktadır. Spor yönetimi disiplini öğrencilerinin örnekleme dahil edebilecekleri makul gruplar arasında sporcuların bulunması bu durumu normal karşılanabilir kılmaktadır. En fazla bir tez çalışmasında ele alınan 37 örneklem grubu bulunmaktadır. Doktora düzeyindeki öğrencilerin, literatürdeki çalışmaların örneklemlerine kıyasla daha özgün örneklem arayışlarında bulunmaları onları farklı gruplara itebilmektedir. Atalay'ın (2017) beden eğitimi ve spor bilimleri dergilerinde 2015-2017 yılları arasındaki spor yönetimi alanında yapılan makale çalışmalarını incelediği araştırmasında, örneklem grubunun 10 makale ile en çok sporculardan ve 7 makale ile ikinci sırada olan üniversite öğrencilerinden oluştuğu sonucuna

ulaşmıştır. Araştırmamızın örneklem grubunda ilk üç sırada üniversite öğrencileri ve sporcu gruplarının bulunduğu ele alındığında, bu sonucun bulgularımızla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Lisansüstü tezlerin veri toplama araçları incelendiğinde (Tablo 3.), 81 tez ile en çok ölçek/anket yönteminin kullanıldığı, bunu takiben 14 tez ile ölçek/anket + görüşme formu ve sadece görüşme formunun kullanıldığı görülmektedir. Araştırma modellerinde en çok nicel modelin kullanıldığını sonucuna ulaşmıştık. Nicel araştırma modelinde veriler genel olarak ölçekler ve anketler ile toplandığından (Gül, 2023) dolayı bulgular birbirine paralellik göstermektedir. 1 tez ile en az kullanılan veri toplama araçlarının psikometrik/psikofizyolojik ölçüm cihazları, görüşme formu + doküman + gözlem + araştırmacı günlüğü, ölçek/anket + psikometrik/psikofizyolojik ölçüm cihazları ve görüşme formu + doküman + uzman temelli değerlendirme yöntemleri olduğu görülmektedir. Birden fazla veri toplama araçlarının kullanımı hem veri toplama süresini uzattığı için hem de analiz süreçlerindeki zorluklarından dolayı araştırmacılar tarafından daha az tercih edildiği düşünülmektedir. Atalay (2018) 2007-2016 yılları arasında spor yönetimi alanındaki doktora tezlerini incelediği çalışmasında, bulgumuza paralel olarak 95 tez ile en çok anket yönteminin tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır. Spor yönetimi disiplini sosyal bilimler alanının alt dallarından birisidir. Sosyal bilimler alanı doğası gereği daha çok insan davranışlarına ve tutumlarına yönelik araştırmaları içerdiği ve bunlarla ilgili ölçeklerin literatürdeki çokluğu göz önüne alındığında, spor yönetimi alanında yapılan araştırmaların büyük bölümünün nicel modelde yapılması normal karşılanmaktadır.

Sonuç olarak, lisansüstü tezlerin en çok 2024 yılında yayınlandığı; büyük çoğunluğunun Spor Yöneticiliği ABD'de ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde gerçekleştirildiği; nicel modelin yaygın olarak tercih edildiği ve buna bağlı olarak ölçek/anket yönteminin en sık kullanıldığı; tezlerin en çok 51-100 sayfa aralığında yazıldığı; erkek yazarların ağırlıkta olduğu ve iki cinsiyetin de en çok 2024 yılında yer aldığı; nicel ve karma modellerde örneklem hacminin çoğunlukla 501 ve üzerinde yoğunlaştığı, nitel modelde ise 1-100 aralığında dağılım gösterdiği; 101-150 kaynak aralığının en yaygın olduğu; en çok kullanılan anahtar kelimenin "spor" olduğu; tezlerin büyük kısmının İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşada yapıldığı; yabancı kaynakların daha çok kullanıldığı ve örneklem grubunun ağırlıklı olarak üniversite öğrencilerinden oluştuğu tespit edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, ilgili alana katkı sağlayabileceği düşünülen bazı öneriler şu şekildedir:

1. Doktora tezlerinin %65'i nicel modelde yürütülürken nitel ve karma araştırmaların oranı ise düşük görülmektedir. Doktora düzeyindeki öğrencilere nitel ve karma modellerle ilgili çeşitli seminerler, eğitimler vb. gibi bilgi içerikli programların düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
2. 2020-2024 yılları aralığında spor yönetimi disiplininde yapılan yüksek lisans tezlerine yönelik bir bibliyometrik çalışması gerçekleştirilebilir.
3. Spor disipliniyle ilgili gelecekte yapılacak çalışmalarda bu araştırmanın değişkenlerine/den ek/farklı olarak danışman unvanı/cinsiyeti, tez konusu, kaynak türleri, anahtar kelime sayısı gibi çeşitli değişkenler eklenebilir.

KAYNAKÇA

Arslan, G. (2023). Psychological Well-Being and Mental Health in Youth: Technical Adequacy of the Comprehensive Inventory of Thriving. *Children*, *10*(7), 1-12. https://doi.org/10.3390/children10071269

Atalay, A. (2017). Türkiye'de Spor Yönetimi Araştırmalarındaki Eğilimler: Bir İçerik Analizi. *Electronic Turkish Studies*, *12*(29). http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12512

Atalay, A. (2018). Research Models Used in Doctoral Theses on Sport Management in Turkey: A Content Analysis. *Universal Journal of Educational Research*, *6*(3), 541-555. http://dx.doi.org/10.13189/ujer.2018.060317

Baransel, A., (1979) *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*. İstanbul: Fatih Matbaası.

Biricik, Y. S. (2020). Türkiye'de Spor Yönetimi Disiplininde Yapılmış Olan Tezlerin İçerik Analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, *24*(81), 523-538.

Can, M., & Afyon, Y. A. (2025). Voleybol Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Ege Tıp Bilimleri Dergisi*, *7*(3) 59–66. https://doi.org/10.33713/egetbd.1597303

de-Sousa, M. N. A., Almeida, E. P. de O., & Bezerra, A. L. D. (2024). Bibliometria: O Que É? Para Que Serve? E Como Se Faz?. *Cuadernos De Educación Y Desarrollo*, *16*(2), 1-35. https://doi.org/10.55905/cuadv16n2-021

Devecioğlu, S., Çoban, B., & Karakaya, Y. E. (2011). Spor Kulüplerinin Yönetim Modellerinin Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 51-68.

Doğan, Y., Gürdal, T., & Uygun, U. (2023). Blok Zincir Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi: 2017-2022 Dönemi. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *9*(1), 9-26.

Duke, T. (2018). How How to Do a Postgraduate Research Project and Write a Minor Thesis. *Archives of Disease in Childhood*, *103*(9), 820-827. https://doi.org/10.1136/archdischild-2018-315340

Eban, F. (2022). Rekreasyon Yönetimi Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. T*urizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, *4*(2), 162-174.

Ekmekçi, R. (2013). Spor Yönetimi: Kavram ve Özellikler. M. Argan (Ed.) *Spor Yönetimi* (pp. 2-24). T. C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Elmas, S., Açıkgöz, S., & Aşçı, F. H. (2018). Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmalarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, *29*(2), 53-66. https://doi.org/10.17644/sbd.309203

Erkal, M. E. (1998). *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Göksel, A. G., Çolakoğlu, K., & Aktop, M. (2024). Kurumsal ve Örgütsel İletişim: Bibliyometrik Bir Analiz. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *13*(4), 1-28. https://doi.org/10.15869/itobiad.1480716

Gül, Y. E. (2023). A Theoretical Perspective on Survey Method from Quantitative Research Methods. *Universum*, *4*(106), 64-68. https://doi.org/10.32743/UniPsy.2023.106.4.15254

Heper, E., Koca, C., Ertan, H., Kale, M., Terek, S., Karabudak, E., & Ertan, H. (2012). Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. H. Ertan (Ed.), *Spor Bilimlerine Giriş* (pp. 11–12). Anadolu Üniversitesi Yayınları

Karafil, A. Y., & Akgül, M. H. (2021). Web of Science Veri Tabanında Yayınlanan Spor Yönetimi Temalı Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, *4*(1), 106-117. https://doi.org/10.38021/asbid.900060

Karakaya, Y. E., & Şahin, A. (2023). Engelli Bireylerin Spordaki Varlığı: Spor Yönetimi, Organizasyonları ve İnovasyon Perspektifinden Bir Bakış. *Academic Social Resources Journal*, *8*(56), 4495-4503. https://doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.74523

Kavak, B., & Kazancı-Sunaoğlu, Ş. (2020). Pazarlama Bilim Dalında Yazılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Profilinin İncelenmesi. *Third Sector Social Economic Review*, *55*(4), 2997-3021. https://dx.doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.20.12.1509

Kocadağ, M. (2017). Elektronik Spor Kariyeri ve Eğitim. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, *1*(2), 49-63.

Leite, D. F., Padilha, M. A. S., & Cecatti, J. G. (2019). Approaching Literature Review for Academic Purposes: The Literature Review Checklist. *Clinics*, *74*, 1-8. https://doi.org/10.6061/clinics/2019/e1403

Leuhery, F., Hasan, S. Z., Mustari, V. H., Widaningsih, R. R. A., & Lubis, F. M. (2024). The Evolution of Work-Life Balance: Redefining Priorities in Human Resource Management. *Dinasti International Journal of Economics, Finance & Accounting (DIJEFA)*, *5*(1), 23-34. https://doi.org/10.38035/dijefa.v5i1

Loyan-Akman, Z., & Çetinkaya, G. (2021). Türkiye'de Kadın ve Spor Başlığı Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(1), 17-42.

Lussier, R. N., & Kimball, D. C. (2024). *Applied Sport Management Skills*. Champaign: Human Kinetics.

Mason, J. G., Higgins, C., & Wilkinson, O. (1981). Sports Administration Education 15 Years Later. *Athletic Purchasing and Facilities*, *5*(1), 44-45.

Passas, I. (2024). Bibliometric Analysis: The Main Steps. *Encyclopedia*, *4*(2), 1014-1025. https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020065

Peterson, R. A., & Merunka, D. R. (2014). Convenience Samples of College Students and Research Reproducibility. *Journal of Business Research*, *67*(5), 1035-1041. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2013.08.010

Saki, Ü., & Öztaş, M. (2025). Etkili Spor Yönetimi İçin Eğitim Programlarının İncelenmesi: Uluslararası Karşılaştırmalar. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 15-29.

Sauder, M. H., & DeLuca, J. R. (2023). Framing Course Content on Diversity and Inclusion: Varying Outcomes from Teaching on Disability in Sport Management. *Sport Management Education Journ*al, *18*(1), 63-68. https://doi.org/10.1123/smej.2022-0056

Sibanda, J. (2020). Citation Mania in Academic Theses Writing: A Case Study. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, *9*(4). https://doi.org/10.36941/ajis-2020-0077

Smoll, F. L., Smith, R. E., Barnett, N. P., & Everett, J. J. (1993). Enhancement of Children's Self-Esteem through Social Support Training for Youth Sport Coaches. *Journal of Applied Psychology*, *78*(4), 602.

Taşkın, S. (2024). İş Yaşam Dengesi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, *8*(3), 176-200. https://doi.org/10.54707/meric.1415321

Tekneci, P. (2013). Türkiye Adresli Spor Alanındaki Bilimsel Yayınların Bibliyometrik Analizi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, *4*(3), 76-91.

Titiz, G. H. (2021). *Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp

Ulusoy, T., Esmer, Y., & Dayı, F. (2019). Spor İşletmelerinde Nakit Yönetimi: BIST'de Bir Uygulama. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *8*(2), 1889-1905. https://doi.org/10.33206/mjss.460899

Uysal, H. Ş., & Atay, E. (2021). Beden Eğitimi ve Öğretim Temalı Doktora Tezlerine İlişkin Bibliyometrik Analiz. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *6*(1), 246-256. http://dx.doi.org/10.25307/jssr.885613

Ünal, A., & Bayar, S. B. (2020). Türkiye'de Destinasyon Konusunda Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, *12*(22), 237-250. https://doi.org/10.38155/ksbd.674786

Yaraş, A., & Göksel, A. G. (2023). Sporda İnsan Kaynakları Konusunda Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Turkish Studies-Social Sciences*, *18*(1), 313-330. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.64709

Yavuz, Y., Mirzeoğlu, N., & Kaymakçı, Y. (2018). Türkiye'de Spor Yönetimi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi. *Journal of Global Sport and Education Research*, *1*(1), 47-63.

Yetim, A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *1*(3), 85-94.

Yıldız, E., & Çetin, Z. (2018). Sporun Psiko-Motor Gelişim ve Sosyal Gelişime Etkisi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, *5*(2), 54-66. https://doi.org/10.21020/husbfd.427140

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. *Yükseköğretim İstatistikleri*. (28/04/2025 tarihinde https://istatistik.yok.gov.tr/ adresinden ulaşılmıştır).